

G O R D E L   V A N   S M A R A G D
I N D I S C H E   R O N D V A A R T
E N   A M S T E R D A M S
E R F G O E D

AUGUSTUS 2019

I N T R O D U C T I E

Sinds 2012 heeft Amsterdam een Indische rondvaart: een tocht langs panden en plekken in de Grachtengordel met een Indisch verhaal of anekdotes van VOC, Nederlandse Handel Maatschappij en Multatuli tot en met een broedplaats van nationaal bewustzijn. Niet alleen Amsterdammers maar ook toeristen ontkomen er niet aan om na zo'n tocht toch anders naar de hoofdstad te kijken! Inmiddels hebben ruim 1600 personen van deze tocht genoten.

De Indische gidsen Frans Leidelmeijer en Peter Bouman leiden de deelnemers tijdens deze tweeënhalf uur durende tocht rond waarbij zij naast de historische achtergronden ook ingaan op architectuur en vormgeving. Tino Pattipilohy en Carol Burgemeestre zorgen samen met Iranila Pattipilohy en Tara Tas voor de inwendige mens.

Stichting Cerita Fakta ontvangt de deelnemers geheel in Indische sfeer met koffie, thee en spekkoek. Tijdens de tocht eet men een lichte maaltijd met ketoprak, krupuk en een drankje. Stichting Cerita Fakta bestaat uit vrijwilligers. Zij verzorgen het gehele traject van de tocht, aldus: de communicatie met de passagiers, de afspraken met de rederij, de route, de informatie, de hapjes en drankjes, de foto's, website en blog, het welkom een half uur vooraf en de nazit achteraf. En als het maar even kan varen ze met hun favoriete kapitein Mike die feilloos door de grachten laveert.

Met dit evenement wil Cerita Fakta aldus panden en plekken van de grachtengordel belichten, die aan het voormalige Nederlands-Indië refereren en in feite ook aan het huidige Indonesië. Dit, om het levend houden van de geschiedenis voor de latere generaties Amsterdammers, Indische Nederlanders, Molukkers en andere belangstellenden.

Nederlands-Indië dreigt uit onze herinnering te verdwijnen. De oudere generatie kent deze voormalige kolonie nog wel en weet termen als Indische Nederlanders of Indo's nog te plaatsen. De jeugd daarentegen heeft amper iets aan de geschiedenisles over Nederlands-Indië overgehouden. Zelfs journalisten hebben het nu over Indiërs of Indonesiërs, terwijl ze Indische Nederlanders bedoelen. Indische Nederlanders komen niet uit India (Indiërs) en zijn geen volbloed Indonesiërs. Veel Indische Nederlanders moesten juist vanwege hun gemengde afkomst, na de Indonesische onafhankelijkheid, de voormalige kolonie ontvluchten. Dit betrof ruim 300.000 personen. Anno 2019 telt Amsterdam een grote groep Indische en Molukse inwoners.

Het verhaal van deze rondvaart neemt de mensen mee naar dat kleurrijke maar beladen onderdeel van de Amsterdamse geschiedenis dat net als de andere koloniën inkleuring heeft gegeven aan het grote verhaal van de stad.

Bij onze 30e tocht willen we u graag voorstellen aan de organisatie van de Indische Rondvaart.

F R A N S

L E I D E L M E I J E R

‘IK BEN EEN ESTHEET, HOU VAN SCHOONHEID OF HET NU ARCHITECTUUR, INTERIEURS, KLEDING OF VORMGEVING BETREFT. EEN VAN MIJN SPECIALISMEN IS DE BEÏNVLOEDING VAN INDONESISCHE KUNST EN ARCHITECTUUR OP NEDERLANDSE STROMINGEN IN DE ARCHITECTUUR EN VORMGEVING’.

Eigenlijk behoeft hij geen introductie. Het grote publiek kent hem van het populaire televisieprogramma *Tussen Kunst & Kitsch*, waar hij van 1990 tot 2017 de expert was op het gebied van Art Nouveau, Art Deco en Jugendstil en uitgroeide tot een van de populairste experts van het programma. Naast kunsthandelaar werd Frans Leidelmeijer in de jaren '90 als eerste expert beëdigd tot makelaar en taxateur op het gebied van toegepaste kunst van 1860 tot heden. Ook is hij betrokken als adviseur en ambassadeur Indische schilderijen en Balinese art deco beelden bij het Venduehuis in Den Haag. Hij heeft op belangrijke kunst - beurzen gestaan als de PAN en de TEFAF en wordt regelmatig gevraagd als gastconservator bij het opzetten van tentoonstellingen in meerdere musea, waaronder De Hermitage in Sint Petersburg. Momenteel is hij betrokken bij een project in zijn geboorteland Indonesië, geeft lezingen over vormgeving, schreef boeken over Art Nouveau en Art Deco in Nederland en Art Deco beelden van Bali, schrijft maandelijks een column voor het Indische maandblad Moesson en is gids op de Indische rondvaart in zijn woonplaats Amsterdam.

Leidelsemeijer vertrok in 1951 op negenjarige leeftijd met zijn ouders en twee broers uit zijn geboorteplaats Bandung naar Nederland. Met de Willem Ruys reisde hij in drie weken van het moederland naar het nieuwe vaderland. Over het Indische in de samenleving zegt hij: 'Mij valt op dat er nog maar weinig echt Indische festiviteiten bestaan. Maar als er dan iets is gaat iedereen er naartoe. De groep is een beetje vergeten, is opgenomen in de Nederlandse samenleving, maar het sentiment speelt nog. Dat mist men'.

De rondvaart

'De rondvaart is voor een breed publiek dat in de tweeënhalf uur kan zien en horen wat Indië betekend heeft voor Amsterdam. Het accent ligt momenteel op de WIC en het slavernijverleden, maar de VOC is voor Nederland veel belangrijker geweest, zeker in economisch opzicht. De rode draad tijdens de tocht is de invloed van Indonesië op de hoofdstedelijke architectuur en geschiedenis. Wat zie je terug van het koloniale verleden uit de Oost in Amsterdam?' 'Ik vind het belangrijk dat we mensen bewust maken van het feit dat er heel veel Indische gebouwen en plekken zijn in de stad die met Indië te maken hebben'. 'Passagiers die zijn meegevaren en het verhaal hebben gehoord, kijken daarna echt met andere ogen naar de stad zoals de directeur Openbare Monumentenzorg die door dat Indische verhaal anders naar de stad is gaan kijken'. Gedreven vertelt hij over De Amsterdamse School die tal van Indonesische invloeden kent. 'Een van de misverstanden is bijvoorbeeld dat veel mensen denken dat er leeuwen staan op het Amsterdamse Schoolgebouw\ Het Schip terwijl het naga's, draken, zijn. Beelden die duidelijk beïnvloedt zijn door de Hindoe-Javaanse invloeden'. Over de presentatie op de boot zegt hij: 'Dollen met Peter is leuk, we creëren een sfeer en onze samenspraak versterkt het verhaal. Het is ook nooit precies hetzelfde, die improvisatie maakt het spontaan en ook voor onszelf is dat altijd weer een verassing'.

In deze samenspraak refereert Frans aan Peters indertijd gekraakte woning aan de Prinsengracht en Peter aan Frans zijn vroegere befaamde kunsthandel in de Nieuwe Spiegelstraat waarna Frans zijn toehoorders graag trakteert op een aantal smeulige anekdotes over zijn vroegere cliëntèle, zoals Koningin Beatrix, Dame Edna en Brad Pitt. 'Soms denk ik, moet ik lange verhalen nog puntiger overbrengen. Maar dat is moeilijk omdat er zoveel interessants te vertellen is'.

Het meest Indische gebouw

Een van die interessante plekken in de stad is een niet te missen gebouw van een enorme omvang op de Vijzelgracht, gelegen tussen de Herengracht en Keizersgracht. Dit meest Indische gebouw, tevens het belangrijkste, is het vroegere kantoor van de Nederlandse Handel Maatschappij, NHM, tegenwoordig bekend als De Bazel en genoemd naar zijn ontwerper, de architect Karel de Bazel, nu in gebruik als Stadsarchief. Over het gebouw, refererend aan de laagjes, ook wel 'de Spekkoek' genoemd, valt veel te vertellen.

Als we hier stilliggen vertel ik over de hoofdingang waar je wordt begroet door twee vrouwen, voorgesteld als Europa en Insulinde, kolonisator en gekoloniseerde. Links 'Insulinde', de ogen neergeslagen, blootsvoets en haar handen zedig voor haar borst. Een lichaamstaal die onschuld uitstraalt. Multatuli gaf ooit de naam Insulinde aan het toenmalige Nederlands-Indië, ook wel door hem genoemd 'gordel van smaragd'. Aan de rechterkant staat Europa met wijdopen ogen en handen'.

'De beelden zijn gemaakt door Joseph Mendes da Costa, bekend van veel beelden en ornamenten uit die tijd. Hij was lid van een kunstenaarsgroep "Labor et Ars" de latere representant van de Nederlandse variant van de Art Nouveau'.

'Ver boven Insulinde en Europa zien we de drie gouverneurs-generaal, ook wel de grondleggers van Oost-Indië genoemd. We hebben het dan over Jan Pieterszoon Coen, de man die de bevolking van het Molukse eiland Banda afslachtte voor het monopolie van de nootmuskaat. In het midden zien we Herman Willem Daendels, onder andere bekend vanwege de aanleg van de Jalan Raya Pos, de Grote Postweg die over de volle lengte van Java loopt en die vele Indonesische mensenlevens heeft gekost. En aan de rechterkant staat van Heutsz, bekend van de slachting in Atjeh waarbij onder zijn bewind 70.000 inwoners werden vermoord. Later is hij ook wel gezien als het symbool van koloniaal bestuur'.

Lambertus Zijl tenslotte, heeft op de twee hoeken aan de kant van de straat, de scheepvaart, handel en nijverheid verbeeld'.

Naar vriendschap zulk een mateloos verlangen'

Ook de stop bij de Westermarkt markeert een belangrijk punt. Heden en verleden komen hier samen. 'Bij het Homomonument, het gedenkteken tussen de Westerkerk en de Keizersgracht, liggen we stil bij de drie roze granieten driehoeken ontworpen door Karin Daan in 1987. 'Hier vertel ik het verhaal over de heksenjacht, de razzia's op homo's in Indië in 1938. In de periode daarvoor vonden veel homo's stilzwijgend hun rust in de kolonie. Maar met het aantreden van gouverneur-generaal Tjarda van Starkenborgh Stachhouwer maakte de rust plaats voor een ware heksenjacht waarbij meerdere mensen gedreven werden tot het plegen van zelfmoord'.

Indië aan het water

'Een ander belangrijke plek aan het water is Het Scheepvaarthuis vanwaar Cornelis Houtman als eerste naar Indië voer. Het is de basis van 300 jaar kolonisatie. Hier werd de grondslag voor de VOC gelegd. Deze plek markeert tevens het begin van de Amsterdamse School, de stijl die veel invloed ondervond van de Indonesische cultuur'.

We varen over de Oudezijds Voorburgwal waar hij aandacht vraagt voor de Trouwzaal van de Prinsenhof, het vroegere Stadhuis en tegenwoordig Hotel The Grand. Met de kleurrijke glas-in-lood-ramen van Chris Lebeau, 1927, die als veelzijdig kunstenaar ook de omslag ontwierp voor 'De Stille Kracht' van Louis Couperus in 1900 en met het toneelgezelschap van E.Verkaade een half jaar in Indië was'.

'En op een steenworp afstand van het hotel staat, aan de gracht, het mooiste urinoir in de stijl van de Amsterdamse School, met op het dak een beeldhouwwerk van stadsbeeldhouwer Hildo Krop- en sinds 2001 aangewezen als rijksmonument'. 'De tochten zitten vaak al snel vol', vertelt Frans, 'onze PR bestaat voornamelijk uit mond tot mond reclame. Wel is de rondvaart een paar keer in Moesson aangekondigd, het grootste Indische maandblad waar ik een column heb waarin ik kunst bespreek die is ontstaan uit Nederlandse en Indonesische kruisbestuiving'.

Tenslotte

Ondanks zijn leeftijd heeft hij nog steeds een overvolle agenda. Hij voelt zich bij veel dingen betrokken en stilzitten staat niet in zijn woordenboek. Net terug uit Surabaya waar hij samen met anderen bezig is de restauratie van een gebouw van Berlage te realiseren. Een bijzonder gebouw met in de muur, ingemetseld aan de voorzijde, een tegeltableau van de Indische schilder Jan Toorop en twee jaguars, beelden van Mendes da Costa, die als dorpelwachters aan weersijden van de ingang staan aan de buitenzijde van het gebouw. 'We hebben al een restauratie- architect, een investeerder en een exploitatieplan, maar we zijn het nog niet eens over de termijn dat we het gebouw tot onze beschikking krijgen. Vijf jaar is voor onze investeerder niet realistisch, hij moet immers ook zijn investering kunnen terugverdienen. Twintig jaar zou voor ons een goede termijn zijn'.

Hij bereidt zich voor op een komende lezing voor de Indonesische ambassade over de invloed van Indonesische kunst op de Nederlandse architectuur en vormgeving. En natuurlijk op de volgende Indische rondvaart, die alweer de 30e al zijn.

CAROL BURGEMEESTRE

‘IK BEN GEÏNTERESSEERD IN GESCHIEDENIS OMDAT HET NATIONAAL VERLEDEN ALTIJD VAN BELANG IS VOOR DE TOEKOMST EN DE HANDELSWIJZE VAN EEN LAND. IN DE GESCHIEDENISBOEKEN, VROEGER OP SCHOOL, STOND WEINIG OVER DEZE LANGE KOLONIALE PERIODE VAN DRIE EEUWEN WAAR IK ZO BENIEUWD NAAR WAS. MAAR IN HET GESCHIEDENISBOEK VAN MIJN JONGSTE DOCHTER WAS, DECENNIA LATER, NET ZO WEINIG TE VINDEN OVER DE HISTORIE VAN NEDERLANDS-INDIË ALS VROEGER’.

Carol komt uit een grote Indische familie met in zijn beste tijd een eigen familievereniging met alleen mannelijke bestuursleden.

Nog steeds weten veel landgenoten niet het verschil tussen Indo's, Indonesiërs en Molukkers, terwijl juist die verschillen zoveel bepaald hebben in het verdeel- en heersbeleid van een geschiedenis tussen twee landen die met een afstand van ruim 11.000 km meer dan drie eeuwen naadloos met elkaar verbonden zijn geweest.

IndoNu en Indische Rondvaart

‘In 2008 resulteerde mijn belangstelling naar het Indisch verleden in de DVD IndoNu, een 50 minuten durende documentaire over wortels, identiteit en toekomst van de eerste grote groep etnische migranten in Nederland. Samen met mijn vrienden Peter Bouman en Zwing Wieland brachten we vier generaties Indische Nederlanders in beeld. Peter en ik samenstelling en regie, Zwing de vormgeving en Stichting Cerita Fakta de productie’.

‘Vanwege dezelfde belangstelling en dat hiaat in de geschiedenis ontstond het idee van de Indische rondvaart. Onze stad, Amsterdam, waar de nieuwe generatie 3.0 geboren en getogen is en die zoveel markante plekken kent met een relatie tot het koloniaal verleden wilden we letterlijk in beeld brengen. Zo bedachten we, samen met Ingrid Florentinus, de Indische rondvaart door Amsterdam’.

Na brainstormen over het logistieke plan, het draaiboek, de Indische sfeer en nog meer historische feiten en wetenswaardigheden bleek er een overvloed van historische aanknopingspunten te zijn.

‘Toen hebben we Frans Leidelmeijer gevraagd of hij het leuk zou vinden om een van de boegbeelden van de Indische rondvaart te worden. Zijn kennis en bekendheid gaven de rondvaart nog extra cachet. Nog steeds halen Frans en Peter nieuwe feiten naar boven die weer verwerkt worden in het verhaal. Samen met Tino Pattipilohy doe ik de organisatie en verzorgen we het eten. Iranila, dochter en 3e generatie, doet met haar vriendin Tara Tas de voorbereiding op de boot en bedient de gasten’.

Ze zouden het leuk vinden als er in de toekomst ook belangstelling zou zijn van studenten en docenten geschiedenis die wellicht door de tocht geïnspireerd zouden raken om meer te vertellen dan dat er in de lesboeken staat over die lange gedeelde geschiedenis.

‘Iedereen heeft natuurlijk een persoonlijk Indisch verleden. Als zeer gedifferentieerde groep hebben we daarin een gedeelde geschiedenis, verbonden door de migratie naar Nederland, gedeelde ervaring in het zwijgen over het aanpassen in het vaderland en het behouden van een aantal eigenheden. Mijn eigen geschiedenis heb ik verwerkt in het boek ‘Indisch familieverhaal’

Levende Indische cultuur

‘De gedachte dat steeds meer mensen van de oudere generatie, die nog herinneringen hebben uit de eerste hand, wegvallen, is niet tegen te houden. Maar onze cultuur wordt levend gehouden door het verweven van allerlei Indische aspecten in het dagelijks leven. In de opvoeding, keuken, muziek, literatuur, films, websites, vriendschappen en gesprekken, zullen altijd ‘flarden Indisch’ zitten’.

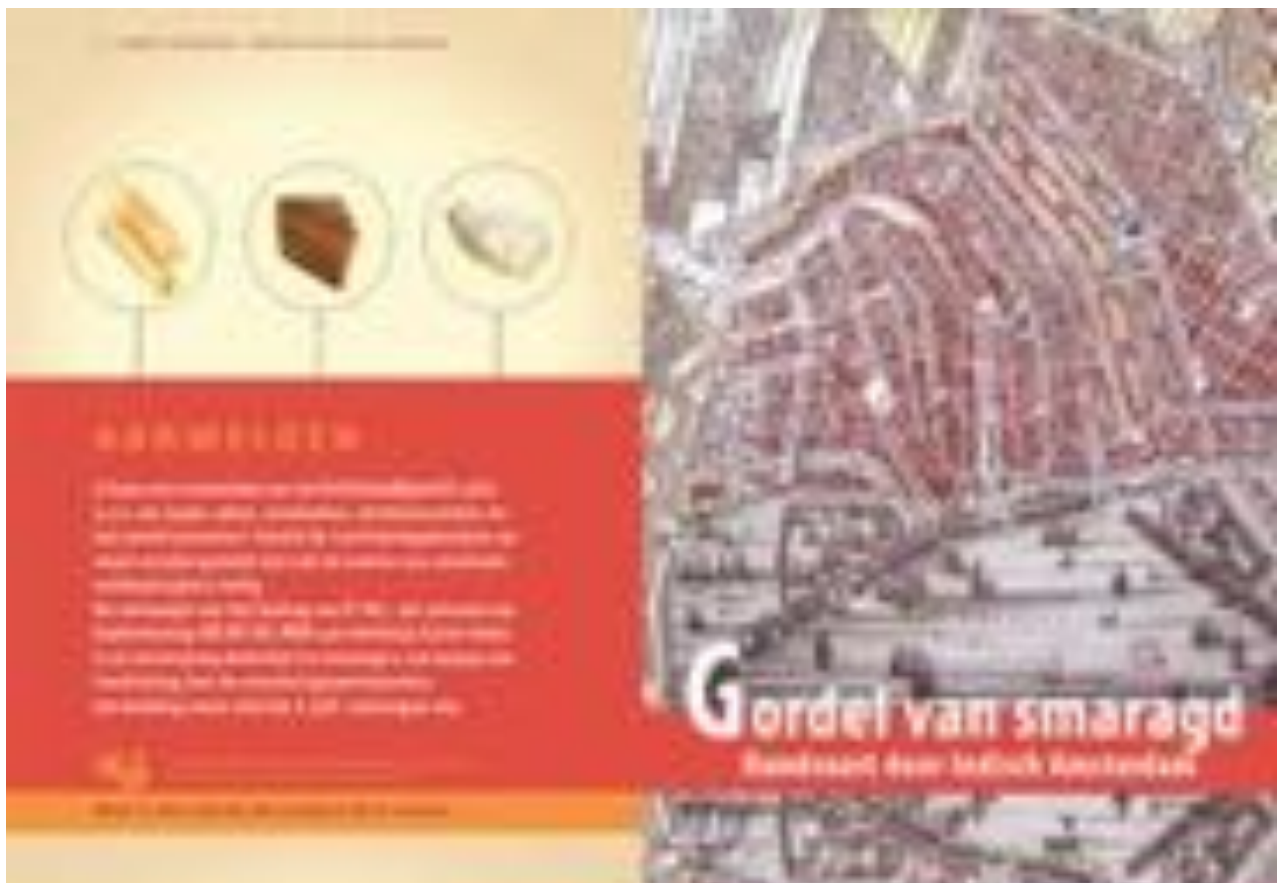

‘De culturele erfenis van Nederlands-Indië is enorm omvangrijk en divers. Naast alle historische plekken is het, zoals Pamela Pattynama treffend verwoordde op de DVD IndoNu, ritualisering, het steeds terugkomen van een aantal evenementen en herdenkingen steeds aangepast in een nieuwe vorm, belangrijk om cultuur over te dragen. Graag willen wij daarbij aansluiten met een Indische rondvaart’.

Ouderenprojecten

In het dagelijks leven houdt ze zich bezig met sociaal-maatschappelijke projecten op het terrein van oud en jong. Via Stichting Voorbeeld Projecten coördineerde ze ondermeer de Opstapweek voor Ouderen, het project Grootouders lezen voor! en de documentaire Actief Oud – een motivatiefilm voor migrantenouderen. Met die documentaire wonnen ze eind 2012 de 2e prijs in de categorie Journalists/Audiovisual in the European Year 2012 for Active Aging and Solidarity between Generations. De film werd in 2013 vertaald in Being old and active. Een verhaal verteld door ouderen, professionals en vrijwilligers uit verschillende etnische groepen, waaronder Indisch en Moluks. Zij vertellen over de waarde die o.a. vrijwilligerswerk, ontmoeting en woongroepen van migrantenouderen hebben bij het tegengaan van eenzaamheid.

‘Mijn wens op korte termijn is om voor geïnteresseerden een publicatie te maken van onze rondvaart in meerdere talen als een blijvende tour van verbinding tussen de geschiedenis en Amsterdam’.

TINO PATTIPILOHY

‘DEZE INDISCHE RONDVAART HEBBEN WE MET EEN VRIENDENGROEP OPGEZET. HET LEUKE ER AAN VIND IK DAT HET EEN EVENEMENT IS VAN SAMENZIJN MET GELIJKGESTEMDEN IN DE ZIN VAN EEN GEDEELDE INTERESSE VOOR DE VERBINDING VAN DE GESCHIEDENIS MET ONZE STAD’.

Tino vertelt dat het inmiddels 17 jaar geleden is dat ze, samen met hun vriend Peter Schumacher, stichting Cerita Fakta hebben opgezet met het doel om culturele projecten met een Indische of Indonesische achtergrond te initiëren.

‘Lange tijd heb ik me bezig gehouden met het opzetten van de organisatie van woongroepen voor Indisch en Molukse ouderen. Ik vind het belangrijk dat mensen op hun oude dag prettig kunnen wonen in een beschermde omgeving waar ze zich veilig en gelukkig voelen, want als je oud bent heb je de neiging om vaker over vroeger te praten. Dan is het fijn dat je door die gezamenlijke achtergrond elkaar sneller begrijpt zonder dat je iets uit hoeft te leggen’.

Peter Schumacher

Indonesische roots

‘Als enige van deze vriendengroep heb ik Indonesische roots, geen Indische, dat wil zeggen dat ik twee Indonesische ouders heb. Het mooie van deze tocht is dat het verhaal in evenwicht is. Ik vind het belangrijk dat de geschiedenisfeiten zowel vanuit Indisch als Indonesisch oogpunt goed worden weergegeven’.

Samen met Carol doet hij de logistieke organisatie, maak afspraken met de rederij, regelt de administratie en kook voor de rondvaart. ‘Daar zijn we wel even mee bezig. Omdat vuur aan boord niet is toegestaan en er ook geen magnetron is moesten we bedenken wat dan handig en lekker was om te serveren tijdens de tocht’.

Ketoprak

‘Het is ketoprak geworden, een echt Sumatraans gerecht van gebakken tahu, tauge en selderij met een speciale saus. Die saus is het belangrijkste, dat maakt het gerecht. Vaak wordt mij gevraagd naar het recept ervan, maar volgens mijn dochter moet dat een familiegeheim blijven. Daarnaast is het een lekkere combinatie met rijst, tempé en ayam besengek, sambal en krupuk. Verder is er natuurlijk spekkoek bij de koffie en zorgen we voor katjang bawang en krupuk singkong op tafel. Ik vond het leuk dat Indisch 3.0 destijds in hun recensie schreef dat er nagenoeg de hele rondvaart eten op tafel stond. Want iedereen weet dat goed en lekker eten bij onze cultuur hoort’.

Hij vindt het leuk dat zijn jongste dochter nog steeds helpt met de rondvaart. ‘Ook al is ze van een jongere generatie, het is toch ook haar geschiedenis die verteld wordt’.

‘Mijn wens op korte termijn is om voor geïnteresseerden een publicatie te maken van onze rondvaart in meerdere talen als een blijvende tour van verbinding tussen de geschiedenis en Amsterdam’.

PETER BOUMAN

ZET PETER BOUMAN ERGENS IN NEDERLAND NEER OF HIJ GAAT METEEN OP ZOEK NAAR INDISCHE SPOREN IN HET LANDSCHAP. IS ER ZELFS VAN OVERTUIGD DAT HET TWENTSE LANDSCHAP IN BELANGRIJKE MATE SCHATPLICHTIG IS AAN INDIË. MET HET ENORME FORTUIN VAN DE KATOENTJES DIE TEXTIELFAMILIES ALS TEN CATE, BLIJDESTEIN OF VAN HEEK AAN DE NEDERLANDSE HANDEL MAATSCHAPPIJ MOCHTEN LEVEREN, WERDEN DE ETTELIJK LANDGOEDEREN AANGELEGD DIE NOG BEPALEND ZIJN VOOR HET TWENTSE LANDSCHAP. HETZELFDE GOLD VOOR DE MACHINES VAN STORK DIE INDISCHE SUIKER- EN ANDERE ONDERNEMINGEN DRAAIENDE HIELDEN. ZELFS LANDGOED SINGRAVEN DANKT HAAR BESTAAN AAN DE ZAAANSE PELLERIJEN VAN JAVAANSE RIJST.

Die tic vloeit voort uit zijn Indische, Twentse en Wageningse achtergrond. Begin jaren '80 begon hij zich meer en meer te verdiepen in Nederlands-Indië: van praat-, onderzoeks- tot en met actiegroepen. Sinds 1990 werkt hij voor Stichting Pelita voor wie hij honderden zo niet duizenden gesprekken voerde - op zoek naar oorzakelijke verbanden tussen gezondheidsklachten en Indisch oorlogsverleden van betrokkenen of dat van hun ouders -, bijeenkomsten organiseerde evenals evenementen.

Tegenwoordig coördineert hij het Indisch Netwerk - dat sinds 1994 bestaat en zo'n 500 leden telt uit de 2e generatie: van studenten, journalisten, kunstenaars, filmmakers, wetenschappers tot en met een enkele rechter – en stelt hij de 2-wekelijkse nieuwsbrief samen die ook in Amerika en zelfs Albanië wordt gelezen.

‘Met Carol Burgemeestre maakte hij in 2008 de documentaire IndoNU en kwam met haar en Ingrid Florentinus in 2012 op het idee voor een Indische rondvaart. Toen Frans Leidelmeijer, die ze voor IndoNU hadden gefilmd, hier ook voor voelde, konden er meteen spijkers met koppen worden geslagen, ook omdat Tino Pattipilohy niet alleen zijn zakelijke maar ook culinaire kennis beschikbaar stelde (nog steeds weet Peter het recept voor Tino’s weergaloze ketoprak niet).

‘Het leukste vind ik dat mensen graag naar de feiten luisteren en deze doorvertellen. Ook mensen die nog niets van Indië weten en toch meevaren. Nog steeds verbaas ik mezelf, ook al heb ik het al 29 keer verteld. Maar elke keer is het een beetje anders en nog steeds vinden we nieuwe feiten die we toevoegen aan het verhaal. Het succes van onze formule is denk ik dat het tastbaar is: de concrete plekken in de stad met hun Indisch verhaal. En dan ook nog eens versterkt door Indische hapjes, muziek en Tino’s ketoprak.’

‘Frans vertelt vooral over architectuur en vormgeving, maar is ook niet vies van roddel of een stuitende grap. Ik ben meer van de historische en nutteloze info of anekdotes: als ze maar met Indië hebben te maken! Bijvoorbeeld over de Kromme Waal als vroeger havenfront vanwaar De Houtman in 1595 naar Indië vertrok als voorloper van de VOC. Of over de Chinezenmoord van 1740, de Bierkade, de zolderkamer waar een Balinese vorstenzoon moest verwestersen, de woning van de eerste en enige Amsterdamse Indische burgemeester of over de plek waar Kapitein Westerling rondliep na zijn mislukte carrière als tenor in de opera Tosca’.

‘Al met al vullen we elkaar goed aan en hebben we er lol in. Het leuke tijdens de rondvaart is dat Frans en ik elkaar dan triggeren en teasen. Die dynamiek in ons verhaal houdt ons scherp en houdt onze toehoorders bij de les, want we hebben veel te vertellen in die tweeënehalf uur. We willen echter niet meer dan drie of vier keer per jaar, want het moet een aardigheidje blijven. Maar toch wil ik op naar de 50e keer!’

IRANILA PATTIPILOHY

‘VANAF DE EERSTE INDISCHE RONDVAART HELP IK MEE OM DE GASTEN TE ONTVANGEN EN TIJDENS DE TOCHT ETEN EN DRINKEN TE BRENGEN. HET IS LEUK OM TE DOEN. DE SFEER OP DE BOOT IS ALTIJD GOED OMDAT IEDEREEN VROLIJK IS. WAT IK BIJZONDER VIND IS DAT VEEL MENSEN VAN VER KOMEN, ZELFS HELEMAAL UIT GRONINGEN, LIMBURG OF ZEELAND. DAT BETEKEN VAST DAT ZE HET DAN HEEL GRAAG WILLEN MEEMAKEN. MET MOOI WEER IS HET EXTRA LEUK OMDAT HET DAK DAN OPEN KAN. EN TOT NU TOE HEBBEN WE ECHT GELUK GEHAD. HET IS OOK BIJZONDER OMDAT DIT DE ENIGE INDISCHE RONDVAART IS IN ONZE STAD’.

Iranila is gastvrouw vanaf het eerste uur. In het dagelijks leven studeert ze Economie en Finance aan de UvA. ‘Ik ben niet zo vaak bezig met het Indisch zijn, want ik heb het druk. Wel kom ik steeds meer mensen tegen die Indisch zijn maar van wie ik in eerste instantie niet wist dat ze Indisch waren omdat je het niet altijd direct ziet’.

Op de basisschool maakte ze een werkstuk over Nederlands-Indië en voor de film ‘IndoNu’ interviewde ze met Nina de kinderboekenschrijfster Robin Raven. ‘Hij en Marion Bloem zijn Indische schrijvers van wie ik verschillende boeken heb gelezen en die ik nog steeds in mijn kast heb staan’.

Familiegeschiedenis

Later, op het Amsterdams Lyceum, kregen ze voor geschiedenis de opdracht om een werkstuk te maken over de jeugd van twee oudere familieleden op de leeftijd die zij toen had, 16 jaar.

‘In dat werkstuk heb ik de jeugd van mijn oma Cisca en mijn oudoom Paul beschreven die uit een Indonesische familie komen en opgroeiden in Batavia, het huidige Jakarta. We moesten daarin thema’s verwerken als sociale verhoudingen, economie, godsdienst, oorlog en grote gebeurtenissen, jeugdcultuur en school. Dat tijdsbeeld moesten we vergelijken met dat van onszelf. De tijd waarin mijn oma en haar negen jaar jongere broer opgroeiden, waren al verschillend van elkaar maar het is helemaal niet te vergelijken met de tijd waarop ik hun leeftijd had. Zelfs in de meest simpele dingen zit verschil!’

‘Het leukst wat betreft mijn afkomst is als we naar Bali gaan waar mijn oom en tante wonen, ik houd van het klimaat, het eten en het surfen. En elk jaar, als de Pasar Malam in Den Haag is probeer ik met vriendinnen of met mijn moeders familie uit Den Haag een keertje te gaan voor de gezelligheid. Een paar favoriete gerechten van mij zijn ikan asem garam en pastei tutup. Zelf maak ik loempia’s en kook ik nasi goreng voor mijn huisgenoten’.

T A R A
T A S

‘ALS JE DOOR AMSTERDAM LOOPT HEB JE GEEN IDEE VAN DE INDISCHE ACHTERGROND VAN BEPAALDE GEBOUWEN TERWIJL ER ZOVEEL INDISCHE INVLOEDEN ZIJN. DAAR HAD IK VOOR DEZE RONDVAART GEEN IDEE VAN’!

Tara Tas is alweer een paar jaar een van de gastvrouwen op de Indische rondvaart waar ze samen met Iranila de tocht voorbereidt, mensen ontvangt en de gasten tijdens de boottocht van eten en drinken voorziet.

‘Ik studeer psychobiologie en ik heb nog geen idee wat ik na m’n studie ga doen. Waarschijnlijk niet het onderzoek in en toch liever iets met mensen’.

Over de geschiedenislessen over Nederlands-Indië op school, zegt ze: ‘Voor mijn gevoel heb ik op de basis-school en middel-bare school veel te weinig hierover gehoord. Nou moet ik ook eerlijk toegeven dat ik de geschiedenisles op de middelbare school, om 9 uur ’s ochtends op maandag! vooral gebruikte om een beetje bij te slapen. Mijn leraar had een behoorlijk slaapwekkende stem, dus dat hielp ook niet. Ik heb het vak ook zo snel mogelijk laten vallen. Waar ik achteraf nog wel eens spijt van heb gehad want geschiedenis kan zo leuk en interessant zijn als het goed verteld wordt!’

Ze maken het de gasten naar de zin met eten, drankjes en korte gesprekken. Wat opvalt is dat is dat de mensen het eten altijd erg lekker vinden! Ik vind persoonlijk de mensen ook altijd heel vriendelijk en gezellig. Ze zijn geïnteresseerd en voelen zich naar mijn idee erg betrokken. Dat vind ik leuk om te merken’.

‘De samenwerking als groep is fijn, er is een duidelijke rolverdeling en het is vooral ook altijd gezellig’!

